

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๑๔๑๐๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เรื่อง หยั่งรากพระพุทธศาสนา

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

คำถามชวนคิด

สิ่งที่เราได้รับสืบทอดมาจาก
สมัยสุโขทัยจนถึงทุกวันนี้มีอะไรบ้าง

จักจั่น
ปริศนา ? ? ?

คำถามชวนคิด

สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ
ศาสนา.....อย่างไร

ศาสนา

พุทธ

สมัยสุโขทัย

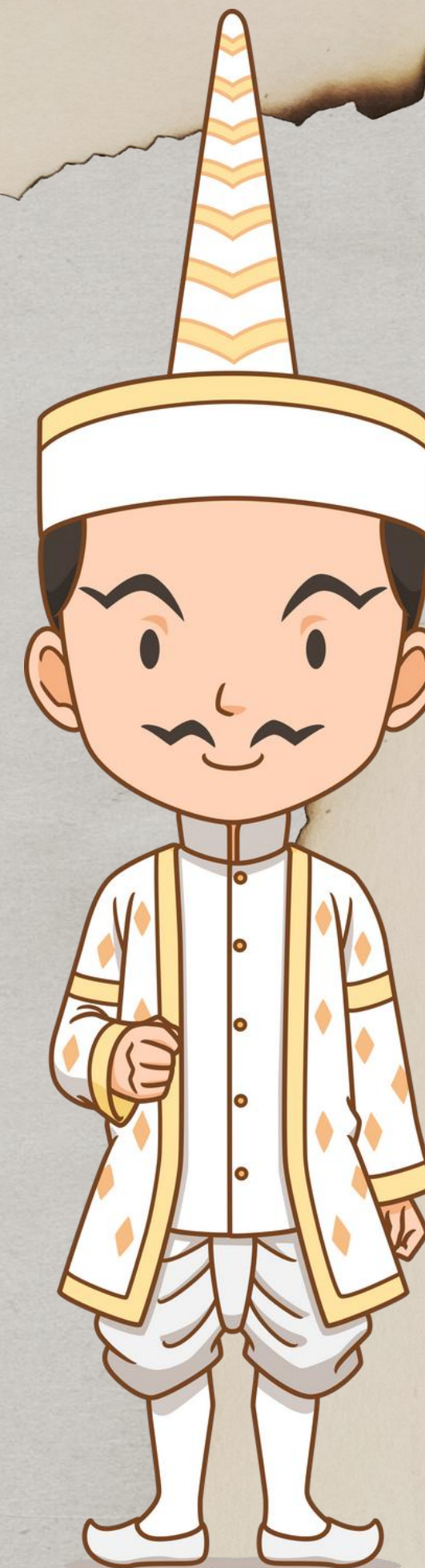

หยังรัก
พระพุทธศาสนา

ความเชื่อและศรัทธา

๕
๗

ความเชื่อและศรัทธา

พราหมณ์

ฮินดู

ความเชื่อและศรัทธา

พุทธ

ไชยหัตถ์ศิลาจารึก

“เมื่อแล้วออกพรรษาจึงกระทำ
มหาทานฉลองพระลัมฤทธิ์...

อันประดิษฐานกลางเมืองสุโขทัย...

ฉลองสดับธรรมทุกวันถ้วนร้อยวันแล้วกระยาทาน
คาบนั้นทองหมื่นหนึ่ง เงินหมื่นหนึ่ง เปี้ยสิบล้าน
หมากสิบล้าน ผ้าจีวรสีร้อย บาตรสีร้อย ...
แต่อันฝูงลูกบ้านมาช่วยจักนับแลมิได้”

จารึกวัดป่ามะม่วง

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

วิถีชีวิตของชาวสุโขทัยที่ได้รับอิทธิพล
จากศาสนาพุทธเป็นอย่างไร

ชาวสุโขทัยในทุกระดับชนชั้นจะมีการถือศีล
ฟังเทศน์ ฟังธรรม และทำบุญ มีการสร้าง
พระพุทธรูป และมิ่งงานบุญฉลองพระ
แล้วจะมีคนมาช่วยงานบุญเยอะมาก

จารึกวัดป่ามะม่วง

๓ ไชยปริศนา

ศิลาจารึก

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

“กลางเมืองสุโขทัยนี้มีวิหาร มีพระพุทธรูปทองมี
พระอัฐจากรศ (พระพุทธรูปยืน)
มีพระพุทธรูปอันใหญ่ มีพระพุทธรูป
อันราม(ขนาดกลาง ไม่ใหญ่นัก ไม่เล็กนัก)
มีวิหารอันใหญ่ มีวิหารอันราม”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“กลางไม้ตาลนี้

วันเดือนดับ ขึ้นแปดค่ำวันวันเพ็ญ แรมแปดค่ำ

ฝูงปู้ครุ เถรมหาเถร

ขึ้นนั่งเหนือขดานหินสูตรธรรมแก่อุบาสก ฝูงทวยจำศีล”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน
มักทรงศีล มักโอยทาน (ให้ทาน)
...ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน
เมื่อออกพรรษากรานกฐิน
เดือนหนึ่งจึงแล้ว เมื่อกรานกฐิน
มีพนม (พุ่ม) เบี้ย มีพนมหมาก
มีพนมดอกไม้ มีหมอนนั่ง หมอนนอน
บริวารกฐินโอยทาน ปีละสองล้าน”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“...พ่อขุนรามคำแหง...
...พุทธศักราช ๑๘๒๘ ให้ขุดเอาพระธาตु...
....ในเมืองศรีสัชชนาลัย...ออกทั้งหลายเห็น
กระทำบูชาบำเรอแก่พระธาตुได้เดือนหกวัน
จึงเอาฝังในกลางใจเมืองศรีสัชชนาลัย
ก่อพระเจดีย์เหนือหูกเข้าจึงแล้ว
ตั้งเวียงผา (กำแพงหิน) ล้อมพระมหาธาตु...”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“...เมืองสุโขทัยนี้ อรัญญิก (ป่า)

พ่อขุนรามคำแหงกระทำ โอยทานแก่มหาเถร
สังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวก (ฉลาด)

กว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่ (ออกจาก)

เมืองศรีธรรมราชมา

ในกลางอรัญญิก มีวิหารอันหนึ่ง มนใหญ่
สูงงามแก่กม(ที่สุด) มีพระอัฐฐารศ อันหนึ่ง ลูกยืน...”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ให้นักเรียนสันนิษฐานว่าจากข้อมูลในจารึกที่ได้รับ
เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธในเมืองสุโขทัยอย่างไร

“กลางเมืองสุโขทัยนี้มีวิหาร มีพระพุทธรูปทองมี
พระอัฐจาศ (พระพุทธรูปยืน)
มีพระพุทธรูปอันใหญ่ มีพระพุทธรูป
อันราม(ขนาดกลาง ไม่ใหญ่นัก ไม่เล็กนัก)
มีวิหารอันใหญ่ มีวิหารอันราม”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“กลางไม้ตาลนี้
วันเดือนดับ ชื่นแปดคำวันเพ็ญ แรมแปดคำ

ฝูงปู้ครุ เถรมหาเถร

ชื่นนั่งเหนือขดานหินสูตรธรรมแก่อุบาสก ฝูงทวยจำศีล”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน
มักทรงศีล มักโอยทาน (ให้ทาน)
...ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน
เมื่อออกพรรษากرانกฐิน
เดือนหนึ่งจึงแล้ว เมื่อกรานกฐิน
มีพนม (พุ่ม) เบี้ย มีพนมหมาก
มีพนมดอกไม้ มีหมอนนั่ง หมอนนอน
บริวารกฐินโอยทาน ปีละสองล้าน”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“...พ่อขุนรามคำแหง...
...พุทธศักราช ๑๘๒๘ ให้ขุดเอาพระธาตु...
....ในเมืองศรีสัชชนาลัย...ออกทั้งหลายเห็น
กระทำบูชาบำเรอแก่พระธาตुได้เดือนหกวัน
จึงเอาฝังในกลางใจเมืองศรีสัชชนาลัย
ก่อพระเจดีย์เหนือหูกเข้าจึงแล้ว
ตั้งเวียงผา (กำแพงหิน) ล้อมพระมหาธาตु...”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“...เมืองสุโขทัยนี้ อรัญญิก (ป่า)

พ่อขุนรามคำแหงกระทำ โอยทานแก่มหาเถร
สังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวก (ฉลาด)

กว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่ (ออกจาก)

เมืองศรีธรรมราชมา

ในกลางอรัญญิก มีวิหารอันหนึ่ง มนใหญ่
สูงงามแก่กม(ที่สุด) มีพระอัฐฐารศ อันหนึ่ง ลูกยืน...”

ศาสนาพุทธสมัยสุโขทัย

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ประวัติศาสตร์ชาติไทยและสถาบันพระมหากษัตริย์

ตอน : หยั่งรากพระพุทธศาสนา

เผยแพร่โดย : มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ในพระบรมราชูปถัมภ์

เผยแพร่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

การปกครองในอาณาจักรสุโขทัย (สุโขทัยในช่วงครึ่งหลัง)

ธรรมราชา

พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

พระมหาธรรมราชาที่ 2

พระมหาธรรมราชาที่ 3 (ไสลือไท)

พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมपाल)

พระมหากรรณมราชาที่ ๑ (พญาลิไท)

ทศพิธราชธรรม (ธรรมสำหรับพระราชา)

ทาน

ศีล

บริจาค

อาชวะ

มัททวะ

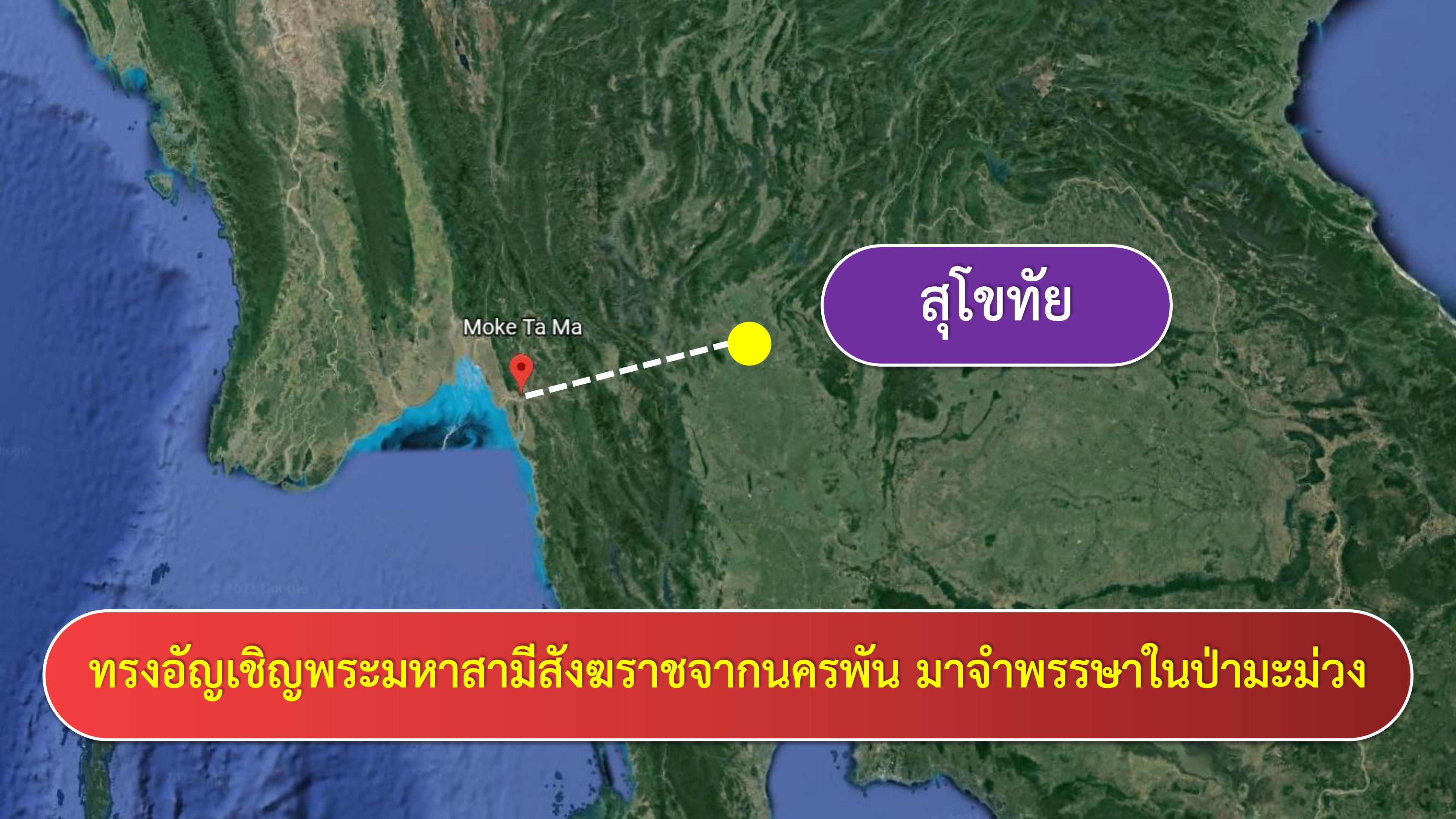
ตบะ

อักโกธะ

อวิหิงสา

ขันติ

อวิโรธนะ

สุโขทัย

Moke Ta Ma

ทรงอัญเชิญพระมหาสามีสั่งพระราชจากนครพื่น มาจำพรรษาในป่ามะม่วง

สุโขทัย

อยุธยา

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)

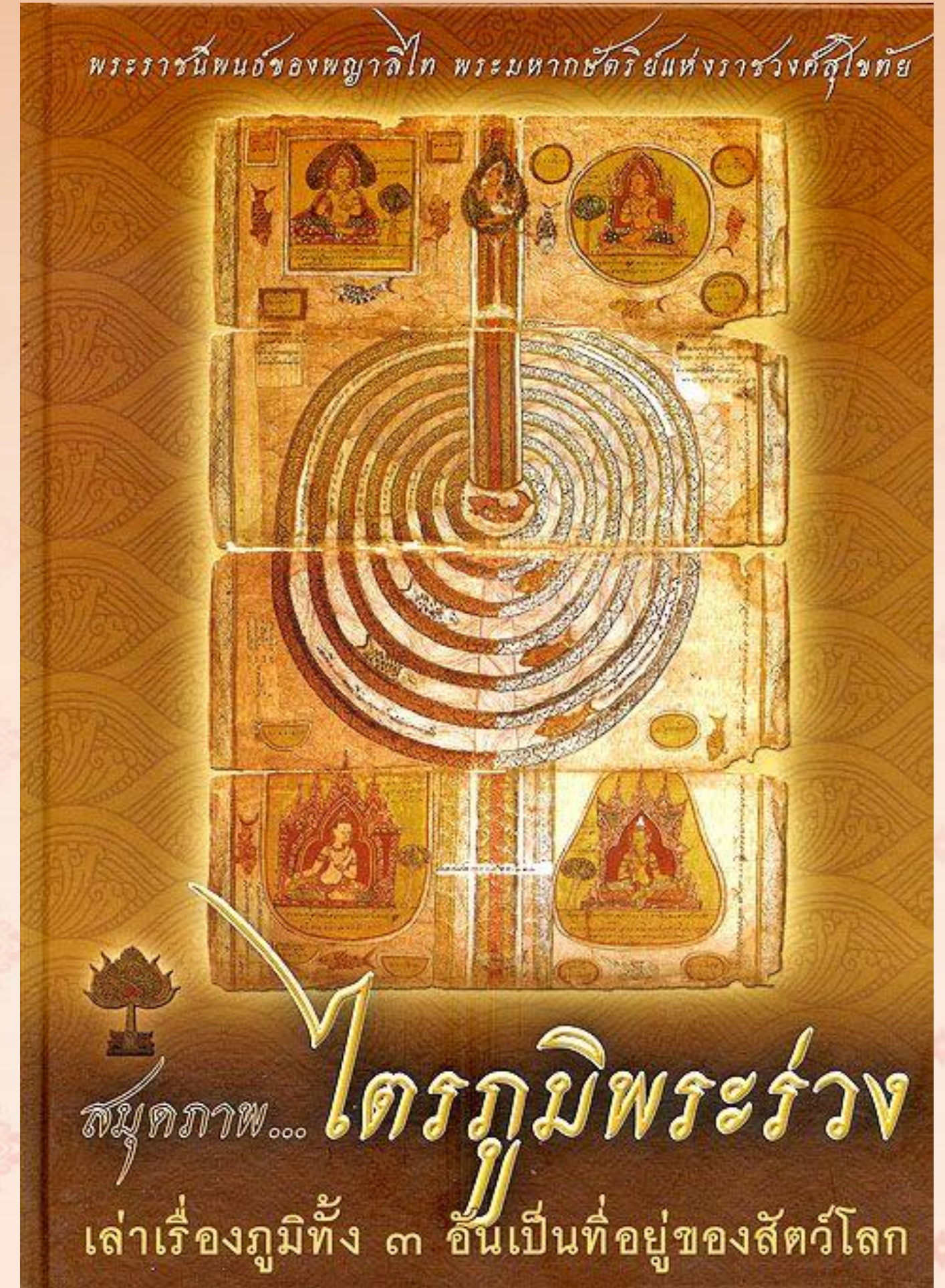
พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

ทรงพระผนวชบิณฑบาตพิชฌัญญุโลกคีนจากอยุธยา

พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

พระพุทธชินราช

พุทธศิลป์ในรัชกาลพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

พุทธศิลป์ในรัชกาลพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)

บทบาทของกษัตริย์

บทบาทของพระสงฆ์

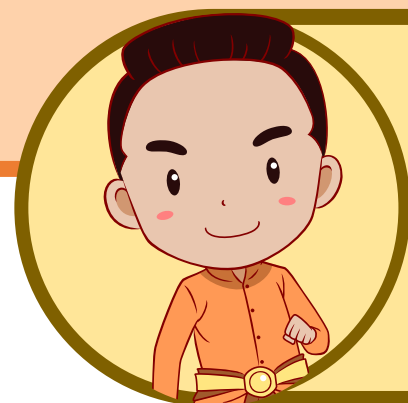
วิถีชีวิตของชาวบ้าน

สรุปบทเรียน

“หยั่งรากพระพุทธศาสนา”

สรุปบทเรียน

สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาลิไท) ทรงปรับปรุงระบบการปกครองของสุโขทัย จากระบบพ่อปกครองลูกมาเป็นระบบธรรมราชา โดยกำหนดให้หลักธรรมเป็นกรอบของการใช้พระราชอำนาจทางการเมือง จึงต้องทรงอุปถัมภ์ศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง มีร่องรอยคือกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวถึงในจารึกและข้อธรรมะสำหรับพระมหากษัตริย์ไทย

บทเรียนครั้งต่อไป

รายวิชา ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เรื่อง พุทธศิลป์สุโขทัย

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔